

Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți
Facultatea de Științe Reale, Economice și ale Mediului
Catedra de științe ale naturii și agroecologie

CURRICULUM
la unitatea de curs
„PSIHOPEDAGOGIE ECOLOGICĂ”

Ciclul II - studii superioare de master

Codul și denumirea domeniului general de studii: 011 Științe ale educației

Denumirea programului de master: Didactica chimiei

Forma de învățământ: Învățământ cu frecvență

Autor:

dr. conf. Vasile Buzdugan

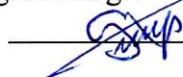

BĂLȚI, 2018

Discutat și aprobat la ședința Catedrei de științe ale naturii și agroecologie,

Procesul-verbal nr. 12 din 28.05.2018

Șeful Catedrei de științe ale naturii și agroecologie

dr. hab., prof. cercet. Boris BOINCEAN

Discutat și aprobat la ședința Consiliului Facultății de Științe Reale, Economice și ale Mediului,

Procesul-verbal nr. 13 din 27.06.2018

Decanul Facultății de Științe Reale, Economice și ale Mediului

dr., conf. univ., Ina CIOBANU

Informații de identificare a unității de curs

Facultatea de Științe Reale, Economice și ale Mediului

Catedra de științe ale naturii și agroecologie

Domeniul general de studiu: Științe ale Educației

Denumirea programului de master: Didactica chimiei (90 credite)

Administrarea unității de curs

Codul unității de curs	Credite ECTS	Total ore	Repartizarea orelor				Forma de evaluare	Limba de predare
			curs	seminare	laborator	studiu individual		
S.02.O.113	6	180	24	24	-	132	Examen	Română

Anul de studii și semestrul în care se studiază: – Anul I, sem. 2

Statutul: Unitate de curs de specialitate, obligatorie

Informații referitoare la cadrul didactic

Titularul cursului - *Buzdugan Vasile*, doctor în biologie, conferențiar universitar.

A absolvit IPS „T. G. Șevcenko” din Tiraspol, Facultatea Geografie și biologie. A susținut teza de doctor în biologie la specialitatea „Hidrobiologie”. Formator central pentru învățământul primar în perioada 2010-2012 și formator în cadrul cursurilor de formare continuă a profesorilor de biologie, începând cu anul 2015. A realizat cercetări și numeroase publicații metodice cu tematica: eficientizarea și perfecționarea predării biologiei în ciclul preuniversitar, formarea atitudinii față de natură și a conștiinței ecologice la elevi.

Biroul – Catedra de științe ale naturii și agroecologie (aula 592).

E-mail: buzdugan-v@mail.ru

Orele de consultații – joi: 14.00-15.30

Integrarea cursului în programul de studii

Actualmente procesul de formare a conștiinței ecologice și a comportamentului ecologic al omului în relație cu natura este puțin eficient, mediul înconjurător continuând să degradeze, acutizându-se criza ecologică cu diverse fațete îngrijorătoare pentru civilizația contemporană, dar și pentru generațiile viitoare. În acest context se impun metodologii de diagnosticare, formare (și la necesitate - labilizare) a atitudinii subiective față de obiectele naturii și a naturii în general, bazată pe cunoașterea și influențarea unor mecanisme psihologice concrete. Cursul *Psihopedagogie ecologică* oferă posibilități de formare la beneficiari a unor competențe în această cheie, oferind și oportunități de inițiere a lor în materie de caracteristici ale tipurilor de conștiință ecologică (antropo- și ecocentristă), legități ale dezvoltării conștiinței ecologice în sociogeneză și ontogeneză, de mecanisme psihologice ale formării atitudinii subiective (AS) față de natură și față de obiectele ei în parte, de influențare și labilizare a atitudinii, precum și de realizare a diagnosticării tipurilor ei, de elaborare a sistemelor și tehnologiilor moderne de realizare și monitorizare a procesului de educație ecologică, de modelare a conștiinței ecologice și edificare a unei personalități ecologice prin intermediul mecanismelor psihologice de formare a atitudinii subiective față de natură.

Cursul în cauză corelează/ și valorifică aspecte metodologice ale studierii unor discipline din planul de învățământ pentru specialitatea Didactica chimiei ca: *Metodologia și etica cercetării în didactică, Abordarea prin competențe a procesului de învățământ, Autoperfecționare intelectuală, spirituală și fizică.*

Competențe prealabile

Pentru realizarea scopului propus în cadrul cursului „Psihopedagogie ecologică” este necesar ca studentul să posede:

- a) competențe, formate prin studierea la ciclul I, studii superioare de licență, la Programul de studiu Biologie și Chimie domeniul de formare profesională Științe ale educației, în particular în cadrul a unor așa cursuri ca: *Ecologia generală, Fiziologia umană, Ecologie umană, Didactica chimiei, Bazele investigațiilor științifice.*
- b) Cunoștințe, priceperi și deprinderi, obținute prin studierea unităților de curs ca: *Psihologia generală, Psihologia vârstelor, Pedagogia, Stresul în mediul educațional.*

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

CP1. Operarea cu concepte și metode științifice din domeniul chimiei, didacticii, teoriilor educaționale moderne și utilizarea lor în comunicarea profesională.

CP2. Utilizarea creativă a cunoștințelor fundamentale și avansate, a metodelor moderne din chimie, didactică și TIC în activitățile specifice domeniului educațional.

CP4. Colectarea, prelucrarea, analiza și interpretarea informației specifice procesului educațional la chimie.

CP5. Conceperea, proiectarea și realizarea activităților didactice și educaționale specifice ciclului liceal.

CP6. Realizarea la nivel instituțional a unei cercetări de eficiență a modelului personalizat de organizare a procesului educațional la chimie.

CT1. Aplicarea regulilor de muncă riguroasă și eficientă, manifestarea unei atitudini responsabile față de domeniul științific și didactic, pentru valorificarea optimă și creativă a propriului potențial în situații specifice, cu respectarea principiilor și a normelor de etică profesională.

CT2. Desfășurarea eficientă și eficace a activităților organizate în echipă.

CT3. Autoevaluarea obiectivă a nevoii de formare profesională continuă în vederea adaptării competențelor profesionale și manageriale la dinamica domeniului și exigențele pieței de muncă.

Finalitățile cursului:

La finele studierii cursului studentul va fi capabil să:

- realizeze diagnosticarea tipului de atitudine subiectivă față de obiectele naturii;
- aplice strategiile de subiectificare a obiectelor naturii în scopul eficientizării procesului de educație ecologică;
- identifice și selecteze metode oportune adecvate de formare a atitudinii subiective față de obiectele naturii;
- elaboreze sisteme de influențare a unor parametri ai atitudinii subiective față de natură și să realizeze procesul de influențare și labilizare a lor;
- monitorizeze procesul de formare a conștiinței ecologice și a educație ecologică prin intermediul mecanismelor de formare a atitudinii subiective față de natură prin canalele adecvate;
- integreze cunoștințele din domeniul psihopedagogiei ecologice, cu cele din domeniul științelor educației și psihologiei pentru realizarea curriculum-ului școlar la biologie și geografie.

Conținuturi:

Plan tematic

Nr. d/o	Curs	Nr. ore	Nr. d/o	Seminare	Nr ore
1	Introducere. Criza ecologică – criză a conștiinței ecologice antropocentriste. Noțiuni de echilibru și criză ecologică și cauzele principale ale crizei ecologice contemporane. Esența și manifestările conștiinței ecologice antropocentriste. Noua paradigmă “environmentală” și esența conștiinței ecologice ecocentriste.	2	1	Tema Determinarea valorilor în problema: Criza ecologică – căi și mijloace de soluționare	2
2	Interacțiunea omului cu natura – ca problemă a psihologiei. Funcțiile principale psihologo – pedagogice ale interacțiunii personalității cu lumea obiectelor naturii. Aspecte psihologice ale interacțiunii omului cu mediul și <i>psihologia percepției mediului înconjurător</i> . Ecologia psihologică (mentală) și culturală, și impactul mediului psihosociocultural asupra comportării omului. Psihologia ecologică: obiectul de studiu, sarcinile și particularitățile metodologice.	3	2	Tema Semnificația psihologică a mediului ambiant	2
3	Atitudinea subiectivă a omului față de natură ca obiect al cercetărilor psihologice. Parametrii cantitativi ai atitudinii subiective față de natură. Parametrul intensitatea, particularitățile și componenții lui. Modalitatea ca parametru calitativ și de conținut a atitudinii subiective față de natură. Tipologia atitudinii subiective față de obiectele naturii și caracteristica psihologică a diferitor tipuri de atitudine subiectivă.	4	3	Tema Originea distructivității umane și geneza atitudinii omului față de natură.	2
4	Perceperea subiectică a lumii obiectelor naturii. Esența percepției subiectice a lumii obiectelor naturii. Animismul, antropocentrismul, personificarea și subiectificarea obiectelor naturii. Mecanismele subiectificării obiectelor naturii.	3	4	Tema Natura omului și relațiile lui cu mediul înconjurător.	2
5	Dezvoltarea conștiinței ecologice în procesul sociogenezei și în ontogeneză. Conștiința ecologică în epocile arhaică și antică. Conștiința ecologică în veacurile medii și în vremea nouă. Dezvoltarea atitudinii subiective față de obiectele naturii în ontogeneză. Legități generale ale dezvoltării atitudinii subiective față de natură în ontogeneză.	3	5	Tema Productivitatea culturilor în funcție de fertilitatea solului.	2
6	Lucrare de control	2			
7	Bazele metodice ale instruirii ecologice a elevilor. Strategii și conținuturi ale educației ecologice. Caracteristicile de bază ale personalității ecologice și sarcinile de bază ale educației ecologice de pe pozițiile psihopedagogiei ecologice. Principiile metodologice ecologice ale psihopedagogiei ecologice de formare a conștiinței ecologice.	3	6	Tema Experiența țărilor lumii vizând protecția mediului și educația ecologică.	2
8	Principiile metodice și metodele psihopedagogiei ecologice de formare a conștiinței ecologice: a. În cadrul formării substructurii reprezentărilor ecologice. b. În cadrul formării substructurii atitudinii subiective față de natură. c. În cadrul formării strategiilor de interacțiune a personalității cu natura.	2	7	Tema Etnotradițiile, creația populară și cea literară ca mijloc de educație ecologică.	2

9	Metode și principii de elaborare și organizare a strategiilor de interacțiune cu natura. Deosebirile individuale structurale ale atitudinii subiective față de obiectele naturii. Modalități de diagnosticare a atitudinii subiective față de obiectele naturii. Relizorii psihologici sociali și labilizarea reprezentărilor despre lumea naturii. Intelctualizarea emoțiilor ca o cale de orientare a dezvoltării atitudinii subiective față de obiectele naturii. Treningul ecologo-psihologic – formă complexă de educație ecologică.	2	8	Tema Mecanismele psihologice ale formării atitudinii subiective față de obiectele naturii.	2
			9	Tema Diagnosticarea și labilizarea atitudinii subiective față de natură.	2
			10	Tema Bazele pedagogice ale educației ecologice.	2
			11	Tema Formele de instruire ecologică extracuriculară	2
			12	Tema Tehnologia activității ecologice a elevilor.	
	Total	24			24

Strategii didactice

Pe parcursul studierii unității de curs vor fi utilizate strategii didactice centrate pe student bazate pe instruirea diferențiată: - **strategii inductive**, *cu demersul didactic de la particular la general*; **strategii deductive** *cu demersul de la general la particular, de la legi sau principii - la concretizarea lor în exemple*; dar și **strategii euristice** - de elaborare a cunoștințelor prin efort propriu de gândire, folosind problematizarea, descoperirea, modelarea, formularea de ipoteze, dialogul euristic, experimentul de investigare, asaltul de idei, având ca efect stimularea creativității, tehnici de dezvoltare a gândirii critice, și instruirea prin proiecte.

Activități de studiu individual: - buget total – 132 ore

Formele de activitate individuală propuse includ, începând cu tradiționalul studiu al notițelor de curs, a suportului de curs, surselor bibliografice, continuând cu activitățile specifice de pregătire pentru seminare și pregătirea pentru lucrări de control, și terminând cu îndeplinirea în baza unor instrucțiuni structurate a unor însărcinări cu caracter aplicativ și de cercetare, precum și pregătirea beneficiarilor către aplicarea pozițiilor teoretice pentru a face față provocărilor din cadrul procesului educațional și de predare a disciplinelor biologice în școală.

Unitatea de curs prevede activități de studiu individual și în grup, care vor avea ca scop lărgirea, aprofundarea cunoașterii proceselor și fenomenelor studiate în cadrul orelor de contact direct, precum și aplicarea pozițiilor teoretice însușite în realizarea diagnosticării caracteristicilor atitudinii subiective față de obiectele naturii la elevi. Sarcinile mai urmăresc și scopul ca absolventul să fie inițiat în problema labilizării atitudinii subiective față de obiectele naturii.

Bugetul total de ore pentru acest tip de activitate se distribuie în două direcții principale:

I. Fond de timp prevăzut pentru studiul notițelor de curs, a suportului de curs și a surselor bibliografice, activitățile specifice de pregătire pentru seminare și lucrări de control – 78 ore

II. Fond de ore pentru realizarea unor sarcini practice și de caracter aplicativ – 54 ore:

Cursul prevede 3 sarcini de studiu, la evaluarea cărora se vor obține 3 note ce vor fi incluse în formula de evaluare finală:

Sarcina nr. 1:

În baza materialului teoretic din cursul de prelegeri (tema 3 – *Atitudinea subiectivă (AS) a omului față de natură ca obiect al cercetărilor psihologice*) și a întrebărilor discutate în cadrul seminarului 8 (*Mecanisme psihologice ale formării atitudinii subiective față de obiectele naturii*):

- De selectat în scris câte o variantă din arsenalul înțelepciunii poporului românesc de folclor obiceiuri, tradiții, snoave și bancuri, proverbe și zicători, fraze înaripate și gânduri înțelepte, simboluri din setul de izvoare bibliografice propuse în lucrare, ce exprimă tipurile de atitudine subiectivă (AS) din tipologia atitudinii subiective față de natură după Дерябо С.Д.
- De prezentat în scris o analiză de pe poziții ecologice și ale psihopedagogiei ecologice a unor poezii ale lui M. Eminescu: Ce te legeni codrule; Codrule codruțule; Freamăt de codru sau altele, în care se identifică anumite forme ale AS sau de subiectificare a naturii (a se consulta tema 3 și tema 4 de prelegeri *Perceperea subiectivă a lumii obiectelor naturii*, întrebarea 1 și 2).
- De selectat și de prezentat două creații din aceleași surse, care ar fi potrivite ca mijloace pentru a forma la elevi a celui mai valoros și ideal tip de AS față de obiectele naturii - cel *acțional-subiectico-nepragmatic*.

Sarcina nr. 2:

De realizat în timpul promovării practicii pedagogice cu elevii unei clase un experiment de constatare a **listei „celor 5 mai importanți”** pentru ei (obiecte, ființe vii din familie, casă, grupe de oameni, persoane apropiate, animale, obiecte, plante și chiar propria persoană, care pot fi incluse în lista celor importanți, aranjate în ordinea descreșterii gradului de importanță a acestora pentru elevi, și de făcut concluziile de rigoare vizând particularitățile AS a elevilor față de tot cei înconjoară.

Sarcina nr. 3:

De studiat particularitățile și legitățile individuale structurale ale AS a elevilor față de obiectele naturii și de dat aprecierea și interpretarea lor cu ajutorul pozițiilor expuse în punctul 5.3 din textul de prelegeri la tema 5 *Dezvoltarea conștiinței ecologice în procesul sociogenezei și în ontogeneză*, elaborând concluziile de rigoare:

- Utilizând „Metodica verbală asociativă”, de realizat diagnosticarea tipului dominant de orientare (linia de orientare) ecologică a personalității elevilor unei clase în interacțiune cu natura.
- Utiizând metodica de diagnosticare „Alternativa”, de realizat diagnosticarea motivației interacțiunii personalității elevior cu natura, orientată spre diagnosticarea tipului de motivație (cheie) a interacțiunii lor cu natura într-o clasă de vârstă gimnazială și una liceală.

Nr	Lucrul individual	Ore
1	Studiul notițelor de curs, a suportului de curs și a surselor bibliografice, activitățile specifice de pregătire pentru seminare și lucrări de control	78
2	Realizarea unor sarcini practice și de caracter aplicativ	54
	Total	132

Evaluable

Cunoștințele, capacitățile și competențele studenților obținute pe parcursul studierii cursului vor fi evaluate: prin evaluarea sarcinilor pentru studiu individual (3 note, din contul orelor pentru studiu individual), evaluarea activităților în cadrul seminarelor – minimum 3 note).

Evaluarea curentă se realizează în cadrul seminarelor și prin evaluarea însărcinărilor de studiu individual și a probelor de evaluare în scris preconizate.

Evaluarea în cadrul seminarelor este formativă și prevede atât desfășurarea unor activități practice la teme, cit și evaluarea prezentărilor și expunerii subiectelor corespunzătoare puse în discuție conform planului conținutului seminarelor.

Evaluarea finală se realizează în formă de examen scris (test).

Nota reușitei curente semestriale (*Nc*) se calculează în baza a minimum 3 note obținute din răspunsuri la seminare, și a 3 note pentru îndeplinirea însărcinărilor pentru lucrul individual la disciplină.

$$Nc=(N1+N2+N3+Nai)/4,$$

unde *N1*, *N2*, *N3* - notele de evaluare din seminarii, *Nai* - nota pentru activitate individuală ce se calculează prin media din *N i 1* + *N i 2* + *N i 3* adică a celor 3 note obținute pentru 3 însărcinări la studiul individual.

Nota reușitei finale semestriale se calculează după formula:

$$Nf = Nc*0,6+Ne*0,4,$$

unde *Nc* - nota reușitei curente, *Ne* - nota de la examen.

Principii de lucru în cadrul cursului

1. În cadrul activităților individuale și de grup trebuie respectate prevederile legii cu privire la dreptul de autor și drepturile conexe (Nr. 139 din 02.07.2010).
2. Este salută poziția activă a studentului, care studiază din propria inițiativă noi conținuturi, propune soluții (aplicații, instrumente Web), formulează întrebări în cadrul prelegerilor și a orelor practice.
3. Pentru seminare se realizează toate sarcinile propuse de către titularul cursului.

Chestionar

- ❖ Esența și trăsăturile crizei ecologice contemporane.
- ❖ Particularitățile conștiinței ecologice “occidentale” antropocentriste bazată pe paradigma “exclusivității omului”.
- ❖ Particularitățile conștiinței ecologice “occidentale” ecocentriste bazată pe paradigma “environmentală”.
- ❖ Funcțiile naturii și “potențialul psihofiziologic” al interacțiunii omului cu “lumea naturii.
- ❖ Ecologia psihologică : obiectul de studiu și sarcinile principale.
- ❖ Psihologia ecologică : obiectul de studiu și sarcinile principale.
- ❖ Atitudinea subiectivă (AS) față de natură și parametrii ei cantitativi.
- ❖ *Intensitatea* ca parametru cantitativ al atitudinii subiective față de natură și manifestarea ei în cele 4 sfere.
- ❖ *Modalitatea* ca parametru calitativ al atitudinii subiective față de natură : esența și tipologia ei.
- ❖ Tipologia atitudinii subiective a omului față de natură.
- ❖ Formele percepției subiective a obiectelor naturii : animismul, antropomorfismul, personificarea și subiectificarea.
- ❖ Noțiuni de *relizori psihologici* și tipurile lor.
- ❖ Relizorii psihologici naturali ai canalului (sferei) perceptiv și rolul lor în formarea atitudinii subiective față de natură.
- ❖ Mecanismele psihologice de formare a AS față de obiectele naturii (ON) prin canalul perceptiv-afectiv

- ❖ *Relizorii psihologici sociali* și formarea atitudinii subiective față de obiectele naturii prin canalul (sfera) cognitiv.
- ❖ Mecanismele psihologice ale prelucrării relizorilor sociali și de formare a AS față de ON prin canalul practic.
- ❖ Intelectualizarea emoțiilor și tipurile de informații ecologice ce pot contribui la convertirea atitudinii subiective față de natură.
- ❖ Formarea atitudinii față de obiectele naturii prin sfera (canalul) practică.
- ❖ Mecanismele psihice ale prelucrării relizorilor și de formare a AS față de ON în sfera practică.
- ❖ Diagnosticarea și labilizarea atitudinii subiective față de natură.
- ❖ Conștiința ecologică în epocile arhaică și antică.
- ❖ Conștiința ecologică în veacurile medii și vremea nouă.
- ❖ Dezvoltarea atitudinii subiective față de obiectele naturii în ontogeneză.
- ❖ Ecologizarea mediului pedagogic ca factor al formării personalității ecologice și unele elemente ale dizainului ecologic al interiorului și al teritoriului adiacent școlii1.
- ❖ Etapele formării personalității ecologice.
- ❖ Strategiile și conținuturile educației ecologice a personalității.
- ❖ Caracteristicile de bază ale personalității ecologice și sarcinile de bază ale educației ecologice de pe pozițiile psihopedagogiei ecologice.
- ❖ Formele de instruire ecologică extracuriculară

Bibliografie

Obligatorie:

1. ARHIP, Ana. *Educația ecologică și supraviețuirea omului*. Chișinău: ARC, 1996. 112 p. ISBN 9975-928-03-X.
2. ДЕРЯБО, С. Д. *Экологическая педагогика и психология*. Ростов-на-Дону: Феникс, 1996. 480 p. ISBN 5-85880-117-X.
3. МИРОНОВ, А. В. *Содержание экологического образования будущего учителя*. Казань: Изд-во Казанского ун-та, 1989, 220 p.
4. ЧЕРНОВИШЕК, М. *Психология жизненной среды*. Москва: Мысль, 1989. 174 p.

Suplimentară:

1. KESELOPOULOS, A. *Omul și mediul înconjurător*. Galați: Ed. Partener, 2006. 206 p. ISBN 973-86874-62.
2. ГОРЕЛОВ, А. А. *Социальная экология*. Москва: Московский лицей, 2002. 408 p. ISBN 5-7611-0359-1.
3. ЗАХЛЕБНЫЙ, А. Н. *Школа и проблемы охраны природы*. Москва: Педагогика, 1981. 181 p.
4. КАВТАРАДЗЕ, Д. Н. Природа: от охраны – к заботе. В: *Знание сила*. 1990, nr. 3, pp. 10-12.
5. КАЛМЫКОВ, А. А. Экопсихология: переформатирование сознания. В: *Экология и жизнь*. 2006, nr 8, pp. 35-39.
6. МУДРИК, А. В. *Социализация и воспитание*. Москва: Сентябрь, 1997. 96 p.